

СПРАВЖНИЙ "ВЕРСАЛЬСЬКИЙ" КУТОЧОК НА ПОЛІССІ

Селище міського типу Клесів, якому в 2002 році виповнилося лише 100 років, засноване на початку ХХ століття, коли була споруджена залізниця Київ-Сарни-Ковель.

У 1902 році за кілька кілометрів від села було збудовано залізничну станцію. Отже свою назву селище запозичило від однойменного села, відомого з 1654 року, розташованого біля річки Клесівка. у минулому – річка Єва.

Клесів - край зелених лісів і бурштинового намиста .

Місцевість навколо Клесова багата на розкішні ліси й поклади рожево-сірих гранітів, торфу, каменю, унікальні родовища бурштину.

Клесів — промисловий пункт, де активно проводяться видобуток та промислова переробка граніту, лісозаготівля. На території Клесівського держлісгоспу проходять важливі транспортні артерії.

Саме завдяки видобутку гранітів Клесів промисловим селищем. Граніти в основному Проте тут вони — не просто де-використовують як цінний будівельний матеріал. Продукція місцевих каменярів, зокрема, гранітні плити. відомі далеко за межами України. їх застосовують під час спорудження метрополітенів і підземних переходів. Ними зокрема об лаштовані, великий підземний перехід на площі Перемоги а Санкт-Петербурзі, облицьовані мости й набережні, станції метрополітенів Москви, Риги. Горького, Києва, Харкова Тбілісі, Баку.

Відкриття родовища бурштину (1979 р.), завдяки його ювелірним якостям, рознесло звістку про Клесів по всій Україні і навіть за її межі. Особливо широку популярність бурштин і вироби з нього набули а наш час. Цей самоцвіт має дуже красивий вигляд. Кольорова гама в нього варіює від лимонного і білого до темно-коричневого та вражає своєю вишуканістю. Його використовують як прикрасу та ліки в народній медицині. Він широко використовується як продукт хімічної переробки.

Родовище бурштину є сировинною базою державного підприємства «Укрбурштин», яке розташоване в місті Рівне за 120 кілометрів від видобувної дільниці.

Краса завжди чарує людство, що правда створює ідеальні, чи пак, унікальні форми. Але все таки вона залишає невеликий шанс людині, закоханій у неї, втручатися й змінювати первісне уявлення про красу. Кажуть, що таких людей природа наділяє магією творчої енергії, яку ті, у свою чергу, роздаровують усім.

У Клесівському лісництві Клесівського держлісгоспу оселилося справжнє природне диво, яке виразно контрастує з сірим буденним пейзажем. Дендропарк створений однією людиною, є природною красою та гордістю нашої країни. Яловець, туя, тис, самшит різних видів і форм, заморські екзоти - індродуценти, якими сьогодні мало кого здивуєш, вже давно прижилися на нашій землі. Проте тут вони — не просто дерева або кущі, кожна окрема рослина чи група – жива зелена скульптура, створена руками самотнього ландшафтного архітектора за допомогою садових ножиць і драбини.

Рідко коли перехожий чи проїжджий, минаючи це зелене царство, не зупиниться, щоб бодай хоч хвилину помилуватися вишуканими струнками "стражами" природного живоплоту чи деревцями, які раптом стали "стіжком" чи "лялькою", "дзвіницею" чи "свічкою Діви Марії", і розум просто відмовляється повірити, що свято такого захоплення природою дарує людям один-єдиний чоловік, Олексій Федорович Ворон, якого знайомі поважно називають "головним зеленим архітектором", "королем поліського Версалю" "людиною-ножи ця ми". Поліщуки ж називають по-своєму:

хто поетом, хто художником, а хто ботаніком... Це людина, яка безмежно любить, знає, оберігає фауну і флору Полісся. Лісівник з великої літери.

Лісничий I класу Олексій Федорович Ворон

Олексій Федорович Ворон народився у 1934 році в селі Собібор Володарського повіту Люблінського воєводства Польщі. У 1949 році сім'я Воронів переїхала до селища Клесів Сарненського району Рівненської області. У 1954 році закінчив середню школу, без вагань поїхав поступати до Львівського лісотехнічного інституту. Після закінчення вузу отримав направлення в Рівненську область. Трудова біографія випускника Олексія Ворона розпочалася в 1959 році помічником лісничого Федорівського лісництва Клесівського лісгоспазу.

Далі він інженер з нормування, економіст, а коли виповнилося 32 роки, — головний економіст Клесівського держлісгоспу. В 1969 році О.Ф. Ворона призначили головним лісничим Клесівського держлісгоспу. На його прохання в 1987 році перевели лісничим Клесівського лісництва. Йому присвоєно звання "Лісничий I класу", "Відмінник лісового господарства", він нагороджений іменним годинником голови Держкомітету лісового господарства України.

До 1996 року працював лісничим Клесівського лісництва. Переведений на посаду архітектора з озеленення. Ножиці з рук не випускає лісівничий перукар і донині. З ними його щоденно можна побачити в дендропарку біля лісництва.

А тому життя без лісу, без свого рукотворного парку не уявляє. І навіть якщо вже несила працювати, все одно приходитиме сюди, щоб хоч щоким притулитися до стовбура міцного дерева.

Олексія Федоровича Ворона не університети, а сама природа навчила секретам улюбленої справи. І він каже, що якби довелося, повторив би життя спочатку.

Дендропарк - природне диво, духовний осередок і гордість клесівців

Дендропарк (площа якого — три гектари), розміщений на території Клесівського лісництва. Яловець, туя, тис, самшит, срібляста ялина... тягнуться до сонця найрізноманітнішими фігурами... Але тут вони — не просто дерева чи кущі. Кожна окрема рослина чи група — жива зелена скульптура, створена за допомогою садових ножиць і садової драбини самобутнім ландшафтним архітектором Олексієм Федоровичем Вороном. Словом, справжнє зелене диво. Створені його руками живі скульптури — то об'єкти естетичної насолоди, справжні природні дива.

Ось, скажімо, чаша, але вона не звичайна, а "Олімпійська", сформована з туї західної. Залишається тільки запалити вогонь... А це ось "Свічка Діви Марії". Далі супутники "Січ-1" і "Січ-2". Вистрижені лялькою, зверху кулі. От-от злетять у небо...! Це теж з туї... "Тумба", "Ваза квіткова", "Панночка лісова" — з яловцю звичайного... А ваза "Келих шампанського" — з тису чорного. Дуже добра порода для озеленення, хоч і працювати над нею треба добряче — бо довго росте. Ще одна порода — ялина срібляста. Кажуть, вона не стрижеється. Ще й як стрижеється! Ось яка куля "Планета Земля" з неї вийшла. Супутники з яловцю вересоподібного... Тут є на що дивитися, є чим милуватися. Втопившись від ходіння дендропарком, можна перепочити на... диванах. Вони теж живі — з туї, яловцю, ялини. Мертва лише лавка — з дубових дощок. Посидиш тут півгодини, подихаєш фітонцидами — і можеш до лісу не йти. На кожен диван потрібно 35 дерев, ножиці і 20 хвилин натхнення.

На схилі рукотворного пагорба, де облаштований майданчик, з підстриженої туї створено п'ятиметровий зелений живий герб України. Для нього знадобилося 250 саджанців. Спочатку думали використати вічнозелений самшит, однак він не дуже

добре переносить наші морози, а тому величезний тризуб висадили з туї західної кулястої, батьківщиною якої є Північна Америка. Але і на Поліссі вона теж почуває себе добре. До речі, виділяє фітонциди, які дуже корисні для здоров'я людини. З неї виготовляють найрізноманітніші ліки. Щоб одержати заряд бадьорості, варто посидіти біля туї західної годину-дві. Рівнозначний ефект звичайний ліс дасть за 7—8 годин. І тепер вічнозелений герб-тризуб радує око місцевих та став справжнім дивом для подорожуючих залізницею.

Он де вона, туя західна, "донька" родини кипарисових з Америки, знайшла свою другу батьківщину — саме у Клесові.

— Вміло зроблена стрижка дерев, як і гарна зачіска для дівчини, дає змогу показати всю їхню красу, — стверджує Олексій Федорович. — Ніякої шкоди від стрижки немає, а навпаки — у дерева з'являється стимул для росту! Кожне має своє ім'я, свою історію і навіть своє застосування. Доводиться лише дивуватися досі небаченим вічнозеленим деревам — птахам. Величезні птахи — глухарі. Тулуб і крила у них з туї. І підтримують вони крилами... чималенький оглядовий майданчик.

Просто туя — це гарно. А після рук дизайнера, коли набере форми кулі, якоїсь іншої фігури — справжня краса. Те, що дає жінці косметика, те дає дизайнер цьому дереву. Чим більше працюєш біля нього з ножицями, тим кращим, доріднішим стає це вічнозелене дерево. Варто лише пройти поряд із живоplotом, який сягає в території дендропарку створив Олексій Федорович і "Острів любові",

І декоративну гірку з оглядовим майданчиком, міст закоханих, ворота до райського куточка з вартовими лисицею і диким кабаном, різні композиції з дерев'яних скульптур. Живий пліт — з туї, ялини. Форми — ступенево-прямокутні, прості з тумбочками, з кулями чи свічками на зелених стовпцях... Головне — не з бетону чи заліза в основі. Тільки декоративні — з монументальних фігур.

У дендропарку з монументальними дерево-кущовими скульптурами налічується до 200 різних екзотів дерев і кущів. Кількість їх щорічно збільшується. Тую, тис чорний розводять способом живцювання під етиленовою плівкою.

Перед двоповерховим приміщенням лісництва красуються три рукотворні озера, що по дну з'єднані між собою. їх обступають білокорі берізки, інші насадження.

Дендропарк — наочна колекція наших можливостей, мірило того, якою може бути наша земля. Аби підняти культурний рівень місцевих мешканців, парк вирішили відкрити для всіх. Відпочивайте, люди добрі, на здоров'я! Для цього і альтанку з винограду Ворон облаштував велику, у ній навіть весілля гуляють, і білі лілеї у водоймі висадив. А найцікавіше — домовився зі знайомим різьб'ярем по дереву, і той "заселив" парк дерев'яними скульптурами лісових звірят. Ведмеді, лиси, дикі кабани гріються на сонячних галявинах, визирають з-під ялинових заростей — веселі, яскраві.

Таке враження, наче доторкнувся казки...

Прекрасний куточок нашої рідної поліської української-природи, куточок раю, одне слово, казково гарно, особливо у сонячну пору, на території Клесівського лісництва — у дендропарку. Створено чудовий куточок природи, який є культурною цінністю, природною красою та гордістю нашого селища. Щоб уявити, побачити, що це таке, треба побувати тут.

У Клесові під невеликим шаром ґрунту, де не ступни ногою — граніт: колодязь викопати неможливо, дерево, як немовля, доглядати треба, не кожне на камінні виросте.

Дерево, звичайно, гарне саме по собі. Але після втручання ножиць майстра воно перетворюється на витвір мистецтва. Олексій Ворон вперше на Рівненщині (в лісовому господарстві) започаткував монументально-скульптурне озеленення. І тепер його

шедеври з туї, яловцю, тису викликають справжнє захоплення. У цьому, зрештою, ви можете самі переконатися, глянувши знімки.

Дендропарк — прекрасний куточок нашої рідної поліської української природи, куточок раю.

Тумби, вази, глечики, кулі, келихи, птахи, ліхтарі — й усе це живе, росте, зеленіє, адже створене руками лісового перукаря Ворона. Про всі ті дива не розкажеш, їх і не за фотографуєш, бо потрібно бачити оком, щоб зафіксувати усе в динаміці, у мільйонах кольорів та відтінків.

Коли знайомишся із цими зеленими володіннями, пригадуєш поетичні рядки Ліни Костенко з її проникливим: "Самі на себе дивляться ліси, розгублені од власної краси". Такими їх творять люди, тому й ліси у нас пишаються власною красою.

О. І. ЗАХАРЧУК.